

Základní škola Želiv, okr. Pelhřimov
394 44 Želiv 220

Preventivní program ZŠ Želiv

Školní rok 2016/2017

Školní metodik prevence: Mgr. Jana Jarošová

James Baldwin

„ Ne všechno lze změnit,
o co se člověk snaží,
ale určitě se nezmění nic,
dokud se člověk snažit nezačne.“

Termín realizace: září 2016– červen 2017

Materiál připomínkovali:
pedagogičtí pracovníci ZŠ Želiv

Obsah:

1. Cíl

2. Úvod

3. Vlastní program

3. 1. Harmonogram realizace
3. 2. Koordinace preventivních aktivit na škole
3. 3. Analýza současného stavu
3. 4. Tradice školy a školní prostředí
3. 5. Vzdělávání pedagogů
3. 6. Metodické, učební materiály a další pomůcky
3. 7. Metody práce
3. 8. Jednorázové, příležitostné aktivity
3. 9. Dlouhodobé aktivity
- 3.10. Rodiče
- 3.11. Volnočasové aktivity na škole
- 3.12. Řešení přestupků
- 3.13. Spolupráce s dalšími organizacemi
  - 3.13.1. Masmédia
  - 3.13.2. Oblast školství
  - 3.13.3. Oblast zdravotnictví
  - 3.13.4. Policie
- 3.14. Hodnocení aktivit a sledování jejich efektivity

4. Závěr

5. Přílohy

1. Prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů
2. Co musíme udělat
3. Rozvržení zájmových útvarů v týdnu
4. Program prevence šikany

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům, především vést děti ke správným postojům vůči zátěžím a problémům

1. ÚVOD

V letošním školním roce zůstává základním principem strategie prevence sociálně patologických jevů výchova dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti, k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity, šikany a porušování zákona.

V podmínkách současné informační revoluce patří mezi základní potřeby zejména schopnost komunikace, schopnost týmové práce, dostatek sebedůvěry, zdravý životní styl a dobrá odolnost vůči stresu. Nemalé části mladých lidí se nedaří z různých důvodů vyrovnat se přiměřeně a odpovědně s osobními a sociálními požadavky, konflikty, školními problémy, různými náročnými životními situacemi. Zástupným řešením pak pro ně bývá zneužívání drog a alkoholu, záškoláctví, šikana, vandalismus a další formy nežádoucího chování spadající do oblasti patologických jevů.

Působení na mladou generaci má charakter výchovně vzdělávací. Jde o proces vytváření a upevňování morálních hodnot, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, o rozvoj dovedností, které vedou k odmítání všech forem sebedestrukce, projevů agresivity a porušování zákona.

Škola na sebe bere povinnost poskytovat nabídku takových činností, které vedou k získání potřebných sociálních dovedností. Přebírá ve zvýšené míře i výchovnou roli, protože dnešní rodina v tomto směru mnohdy plní jen některé ze svých někdejších základních funkcí.

Základními nástroji, které máme k dispozici pro realizaci preventivní strategie, jsou minimální preventivní program, systematické vzdělávání pedagogů v problematice prevence, prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek, smysluplné využívání volného času.

Realizace Minimálního preventivního programu vychází z těchto dokumentů:

strategie:

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018

metodické pokyny:

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
Příloha č. 22-Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením (Č. j. MSMT-5217/2017-1)

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (čj. 10 194/2002-14)

Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (čj. 14 423/99-22)

Metodický pokyn ke spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (čj.25 884/2003-24)

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních (čj. 29 159/2001-26)

vyhlášky:

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků, studentů mimořádně nadanými

zákony:

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším, odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím

2. Cíl

Cílem našeho programu je zajistit ve škole dlouhodobý, komplexní primární program zaměřený na oblast zdravého životního stylu, na oblast společenskovední,

na oblast přírodovědnou, na oblast rodinné a občanské výchovy, na oblast sociálně právní. Důraz je položen na informovanost žáků v jednotlivých předmětech, v třídnických hodinách a na širokou nabídku volnočasových aktivit. Dále klademe důraz na spolupráci celého pedagogického sboru při plnění minimálního programu a na spolupráci s okresním metodikem prevence, na spolupráci s rodiči a na spolupráci se zřizovatelem.

Naším cílem je vedení žáků k pozitivnímu zdravému životnímu stylu, k zvládnutí základních denních dovedností běžného života, k slušnému chování ve škole i na veřejnosti, ke zdravému sebevědomí, správnému sebehodnocení, stanovení si reálných cílů v životě, k poznání sebe sama, k rozvoji schopnosti diskutovat, komunikovat, k rozvoji schopnosti klást otázky, k umění vyjádřit svůj názor, k umění říci „ne“, k zvládnutí stresů, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek. K realizaci našeho dlouhodobého cíle využíváme různé metody aktivního sociálního učení, individuální přístup k žákům v hodinách, třídnické hodiny apod.

Cesty k dosažení cílů je třeba modifikovat různými skladbami programů a postupů. V 1. ročníku je nutné dětem vštěpovat základní sociální dovednosti, důležitost zdraví. Dítě si musí uvědomovat i nebezpečí, která vnější svět skrývá, a je schopno se jim vyhnout. V tomto období je výchova založena především na prožitku dítěte.

Ve 2. – 6. ročníku nabízíme konkrétní dovednosti a informace, pokračujeme v tvorbě postojů ke zdravému životnímu stylu jako zásadní životní hodnotě. Děti v tomto období by měly znát dokonale svá práva. Zde by již měla začínat cílená prevence zaměřená na odmítání tabáku, alkoholu a jiných návykových látek.

V 7. – 9. ročníku nabývá na významu vrstevnická interakce, optimální je využití skupinové formy působení a aktivní sociální učení. Mladí lidé v tomto období nechtějí doporučení prostě přijímat, chtějí diskutovat a často testují hranice možností. Dospívající jsou nejvíce ohroženi, a proto prevence v této věkové kategorii je mimořádně důležitá.

Po absolvování prvního stupně by děti měly umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládnout rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně organizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

Při ukončení základní školní docházky by žáci měli znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organismus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí

- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

3. Vlastní program

Harmonogram realizace

Úvodní schůzka: září

Vypracování návrhu programu: říjen

Vytipování spolupracujících subjektů a odborníků: říjen

Dopracování programu podle připomínek a návrhů: průběžně

Schválení programu a vlastní realizace: listopad 2016 – červen 2017

Hodnocení programu: červen 2017

Koordinace preventivních aktivit na škole

— Za koordinaci preventivních aktivit na ZŠ Želiv odpovídá Jarošová Jana, školní metodička prevence. Spolupracuje s výchovnou poradkyní Vaněčkovou Hanou, všemi třídními učiteli a ostatními pedagogy, vychovatelkou ŠD, s koordinátorem ŠVP, s regionálním protidrogovým koordinátorem okresního úřadu, s pedagogicko psychologickou poradnou v Pelhřimově, pedagogickým centrem a s Centrem primární prevence Vrakbar v Jihlavě.

Analýza současného stavu

Pro stanovení současného stavu žactva bylo použito údajů třídních učitelů, kteří jsou nejlépe informováni a všímají si každé změny v chování a učení svých žáků, jsou v kontaktu s jejich rodiči, znají jejich zájmy, ale také jejich „bolístky“, prohry, vítězství.

U některých dětí se setkáváme s projevy šikany, agresivního chování, zapírání, s krádežemi. Špatně se pracuje jak vyučujícím, tak dětem. Spolupráce rodičů těchto dětí se školou není také na dobré úrovni, protože i tyto rodiny jsou problémové, např. rozvedená manželství, neúplné rodiny, děti z několika manželství apod. Vedle těchto problémových rodin jsou rodiny dobře fungující a dobře spolupracující se školou. Máme několik kuřáků z 8.a 9.ročníku, kteří o volné hodině kouří mimo areál školy. Snažíme se sledovat pohyb dětí po sociálních sítích, obeznamujeme je s kyberšikanou jak v rámci výuky tak v třídnických hodinách.

V oblasti sexuální výchovy se musíme více zaměřit na oblast „nežádoucího pohlavního styku“, protože z monitoringu provedeného před několika roky vyplývá, že se tento problém objevil u všech sledovaných ročníků. Myslíme si, a také některé skutečnosti napovídají, že tento jev pokračuje, především v 9. roč., a je nutno v této oblasti intenzivně působit. Setkáváme se s rodinami, ve kterých je sexuální výchova opomíjena, nebo je až příliš zdůrazňována. Obě varianty jsou nezdravé a přinášejí problémy hlavně dětem.

Žáci navštěvují zájmové útvary při škole, studují na ZUŠ hudební a výtvarné obory. Z celkového počtu žáků na škole navštěvuje jeden nebo více zájmových útvarů většina žáků. Ti, kteří nenavštěvují kroužky ve škole, navštěvují ZUŠ a sportovní oddíly ve městě.

Tradice školy a školní prostředí

Mezi důležité výchovné prvky patří tradice naší školy. Obec Želiv leží deset km od Humpolce a patnáct km od okresního města Pelhřimov. Je to spádová obec pro mnoho vesniček v blízkém okolí, z nichž každodenně dojíždějí žáci do základní školy. Přijíždějí již okolo sedmé hodiny a odjíždějí buď ve třináct hodin nebo po patnácté hodině. Rozvrh tříd se upravuje tak, aby žáci stihli jednotlivé spoje. Výuka začíná v 7 : 30 a poslední odpolední hodina končí ve 14 : 50.

Zdánlivě vypadá, že je velmi dobré autobusové spojení mezi obcí a oběma městy. Skutečnost je naprosto odlišná, a proto naše děti mohou velice těžko navštěvovat volnočasové aktivity v obou městech. Proto se snažíme nabídnout širokou škálu zájmových útvarů pro všechny žáky.

Rodinné zázemí ovlivňuje chod naší školy. Většina rodičů pracuje mimo obec Želiv, denně dojíždí za prací do města a vracejí se mezi patnáctou a šestnáctou hodinou. Proto je velmi důležité, aby děti mohly navštěvovat různé zájmové útvary nebo školní družinu, a tak zůstaly pod dozorem vedoucích nebo vychovatelky školní družiny. Rodiče mohou být klidnější, spokojenější. Mnozí rodiče také navštěvovali ve svém mládí naši školu a velmi důvěrně znají prostředí, mnohdy i učitele.

V poslední době došlo ke zhoršení zaměstnanosti v celé spádové oblasti naší obce. V okolí ukončilo činnost několik podniků a mnozí z rodičů jsou bez práce, žijí z podpor v nezaměstnanosti. Sice se objevily nové pracovní příležitosti, ale jde o zaměstnání na směny, odpolední i noční. K tomu přistupuje i horší dopravní obslužnost v naší oblasti. Větší děti zůstávají odpoledne samy, zvyšuje se nebezpečí zneužívání volnosti.

Dalším neméně důležitým prvkem je školní a třídní prostředí, ve kterém žáci tráví hodně času. Proto se žáci podílejí na vytváření prostředí, na jeho výzdobě, udržování pořádku. Jsou vedeni ke spoluzodpovědnosti, dostávají prostor k realizaci nápadů na výzdobu školy, třídy. Do těchto aktivit bychom chtěli zapojit také rodiče, neboť by měli vědět, v jakém prostředí tráví jejich děti větší část dne.

Vzdělávání pedagogů

Pedagogický sbor tvoří dvanáct pedagogů, jedna pedagogická asistentka a jedna vychovatelka školní družiny. Všichni členové pedagogického sboru se průběžně vzdělávají.

Výchovná poradkyně: základní a rozšiřující kurz SPU, Agresivita, Šikana, Tvořivá škola, Finanční gramotnost, další školení výchovných poradců.

Metodik prevence Jana Jarošová má vystudovanou prevenci na KU v Praze a navštěvuje průběžně školení metodiků prevence, letos navštěvuje kurz Vedení třídnických hodin, navštívila supervizní setkání metodiků prevence a konferenci Dny prevence v Praze.

Většina vyučujících prošla základním kurzem SPU, mnozí mají i rozšiřující kurz. Se skupinou integrovaných žáků pracuje Lenka Holasová, asistent pedagoga, která

má na starosti autistického žáka 5. ročníku. Skoro všichni vyučující mají kurz Agresivity a Šikany. Pedagogové získávají poznatky z dalších školení podle svých aprobací a předmětů, které vyučují. V letošním roce bychom rádi proškolili celý pedagogický sbor v systematické práci v třídnických hodinách a také vyzkoušeli supervizní setkávání pedagogického sboru. V září letošního roku byla obnovena schránka důvěry na hlavní chodbě školy.

Metodické, učební materiály a další pomůcky

Videokazety:

pro žáky:

Co je třeba vědět o sexu I., II.

Alternativní medicína

Čas proměn

Drogová problematika, sexuální výchova

pro rodiče:

Rodiče a svět drog

Literatura:

To dítě je nepozorné- M. Antal

Nenič své chytré tělo – C. Raynerová

Sám sebou 1 – 4 - Z. Kašparová, T. Houška

Obsah a metody výchovy k partnerství – Taubaer

Metodika a prevence AIDS

Alkohol, drogy a naše děti

Dospívání a sex

Manuál sexuální výchovy

Hry pro zlepšení motivace a sebepojetí žáků 1. st.

Paměť a učení

Podpora zdraví

Drogová závislost

Pocity, city, láska

Sexualita

Abeceda společenského chování

Důvěrně a otevřeně o sexualitě – Donát

Předcházíme poruchám učení

Výchova pro život

Hry pro zlepšení motivace – Canfield

Jak budovat dobrý vztah – Karnsová

Jak zacházet s agresivitou – Portmannová

Lépe motivovat – méně se rozčilovat – Helms

Klíčové dovednosti učitele – Kyriacom

Rozvíjíme logické myšlení – Rougier

Efektivní výchova krok za krokem – Step

Cvičení pro rozvoj psychomotoriky – Szabová

Myslet, učit se ... a zapomínat?

Ahoj, úmluvo

Zdravé zuby

Už vím

Můj rádce a pomocník

Nakladatelství CERM edice ITEM:
Evropská manželství, rodina 1. a 2. díl
Zneužívání návykových látek
Volba povolání
Člověk – rozumný živočich
Člověk jako tvor mezi ostatními tvory
Sebepoznání, sebehodnocení, sebevýchova
Psychologie zdraví pro pedagogy
Dětská agrese
Národnostní, náboženská a rasová diference země
Komunikace
Rasy a rasismus
Psychologie osobnostních typů učitele.
Metodické a učební pomůcky se každý rok průběžně doplňují.

Metody práce

Vedle tradičních metod práce pedagogové využívají další nové metody, které jim vyhovují. Výchova ke zdravému životnímu stylu neprobíhá izolovaně v jednom předmětu, nýbrž prolíná všemi předměty.

Nejčastěji využívané metody práce:

- výklad – předávání informací,
- samostatná práce – využívá se již získaných dovedností žáků, kteří vyhledávají informace z tisku, knih, počítačových programů, internetu, na jejich základě si připravují referáty, diskutují, píšou slohové práce, vytvářejí výtvarné práce apod.,
- besedy, diskuse – komunikace s učiteli, pozvanými odborníky na dané téma,
- sociální hry, dramatizace, obhajoby určitého názoru, trénování odmítání, nácvik zátěžových situací apod.
- skupinová práce ve třídě – zadaný úkol neplní jedinec, ale skupina, která musí vyřešit daný problém a obhájit ho, např. řešení a realizace výtvarného problému, vyhledávání informací, shrnutí poznatků, obhajoba názorů skupiny, komunikační cvičení,
- častěji jsou zařazovány metody, které pracují s prožitkem,
- pracuje se s metodami zážitkové pedagogiky,
- využíváme metod Tvořivé školy na 1. i 2. stupni, především ve výuce matematiky a dalších předmětů,
- učitelé využívají programy interaktivní tabule, sestavují si své výukové programy,
- projekty zaměřené na spolupráci.

Každý z pedagogů dalším vzděláváním získává a nalézá nové metody, které mu umožňují kvalitnější předávání informací a větší výchovné působení na žáky.

Jednorázové, příležitostné aktivity

Besedy, diskuse s odborníky, kulturní pořady:

- Normální je nekouřit 1.stupeň
- beseda a diskuse s pracovníkem OPPP Pelhřimov,
- beseda s dětským lékařem na téma zdravý životní styl
- webinář o AIDS a následné mapování informací žáků o HIV
- beseda a diskuse s pracovníky Úřadu práce Pelhřimov na téma volba povolání v 9. ročníku,
- návštěva Úřadu práce Pelhřimov žáky 8. ročníku,
- účast dvou žáků na protidrogovém výcvikovém táboře DDM Pelhřimov,
- projekce Příběhy bezpráví- debata s p. Holakovskou-pamětnicí událostí v obci Leskovice
- školení pedagogického sboru- Vedení třídnických hodin
- supervizní setkání pedagogického sboru
- návštěvy ŮP žáků 8. a 9. ročníku
- Veselé zoubky-preventivní program v 1. ročníku
- spolupráce s Centrem primární prevence Vrakbar-Jihlava
- 4. ročník- téma Prevence šikany
  - 6.ročník- téma Seznámení a Naše třída
  - 7.ročník- téma Virtuální svět a Rodina a já
  - 8. ročník-téma Umění tolerance a Prevence závislostí
  - 9. Ročník- Plány do budoucna, Partnerské a sexuální vztahy
  - metodik prevence se zúčastní krajského setkání metodiků prevence ve Vrakbaru
- na 1. stupni projektový týden-„Bezpečně na cestě“
- Z housenky motýlem-fyzické a psychické změny v dospívání 4.-6. třída
- Pohled do zrcadla-interaktivní program o poruchách příjmu potravy 2. stupeň
- Zdraví máš jen jedno-přednáška pro žáky 5. a 6. ročníku o dospívání

Dlouhodobé projekty školy

Naše škola pracuje podle dlouhodobého projektu pro 1. a 2. stupeň ZŠ zaměřeného na zážitkovou pedagogiku. V letošním roce by se měl opět uskutečnit koncem května nebo počátkem června. Jedná se o výjezdový pobyt zaměřený na ovlivňování pozitivního sociálního klimatu a kooperaci.

Žáci naší školy jsou od roku 1991 zapojeni do celosvětového projektu „Na vlastních nohou“, tzv. Stonožkového hnutí. Děti malují a kreslí vánoční blahopřání, která se prodávají po celém světě, a výtěžek z prodeje se věnuje na pomoc dětem nejen v České republice.

Žáci 8. ročníku se zapojili do dvanácti hodinového zdravotnického kurzu první pomoci, který organizují pracovníci Červeného kříže a IZS. Ve třech blocích se žáci seznámí se všemi technikami první pomoci, s prací hasičů a dalších záchranných složek. Všichni žáci mohou využívat nové pomůcky pro poskytování první pomoci, které byly pořízeny v rámci projektu „Prevencí ke snížení úrazovosti dětí“.

Také letos se škola zapojí do programu podpory zdraví a prevence kouření pro mladší školní věk-Normální je nekouřit.

V letošním roce zavádíme nově třídnické hodiny vedené školním metodikem prevence, které budou zaměřeny na specifickou primární prevenci v jednotlivých ročnících. Na každé pololetí plánujeme 2 vedené třídnické hodiny v 4.až 9. ročníku. Dále pracují vyučující v pravidelných třídnických hodinách, které jsou jednou za 14 dní. Pedagogy 1.až 3. ročníku bychom rádi proškolili v programu Kočičí zahrada a tímto programem by si prevenci zajistili ve svých třídách.

Další aktivity školy

Na škole pracuje žákovský parlament, který je složen ze zástupců jednotlivých tříd. Tito žáci mají přenášet požadavky, přání na vedení školy a vedení školy přenáší požadavky na děti jednotlivých tříd. Dále se parlament stará o zpestření školního roku různými akcemi zaměřenými na vědomosti, sportovní vyžití, zábavu nebo i logiku. Schází se pravidelně každých 14 s pí učitelkou Jarošovou. Parlament spolupracuje se školami ve Větrném Jeníkově, Dobroníně a Myslibořicích. Zapojili jsme se do projektu ZŠ Dobronín zaměřeného na práci parlamentů škol.

Žáci se mohou vyjadřovat pomocí školního časopisu, který vychází jednou za tři měsíce. Je sestavena pohyblivá redakční rada, která vybírá a sestavuje obsah časopisu. Poté se stará o grafickou úpravu, vytištění a umístění na internetových stránkách školy.

Dále je na škole zaveden pitný režim. Do tří nerezových termosů na chodbách je každé ráno uvařen čerstvý sladký, nesladký čaj nebo šťáva a od první přestávky se žáci mohou napít. Natáčejí si ho do svých hrnečků nebo malých lahviček. Mohou pít i během hodiny. Všechny třídy odebírají školní mléko, ochucené i neochucené, a lipánky. 1. stupeň školy je zapojen do projektu Ovoce do škol.

O velké přestávce mohou děti chodit na vydlážděný chodník před hlavním vchodem, kde běhají, skáčou a jinak dovádějí. Dohlížející učitelé dbají na pořádek a bezpečnost. Prostor před školou byl vybaven lavičkami.

Žáci se mohou stravovat ve školní jídelně. Jídelníček je sestavován podle zásad zdravé výživy. Školní jídelna zajišťuje i stravování pro děti z mateřské školky.

V době polední pauzy mohou žáci chodit domů, do školní družiny, počítačové učebny, infocentra, kde si mohou číst, vypůjčit si knihy / krásnou i odbornou literaturu/ hrát společenské hry, pracovat na počítači. Za pěkného počasí mohou žáci hrát míčové hry na školním hřišti, nebo na širokém vydlážděném chodníku před školou hrát různé hry nebo si jen povídat. Dále mohou využívat nové víceúčelové hřiště nebo posezení ve školní zahradě.

V polední přestávce v pondělí a ve čtvrtek žáci mohou pracovat na počítačích, připravovat a hledat informace na internetu.

Škola nabízí řadu zájmových útvarů, v nichž podle zájmů pracují skoro všichni žáci naší školy. Nabídka je velmi široká a pokrývá především zájmy v oblasti sportovní, humanitní, přírodovědné, počítačové a výtvarné.

Dlouhodobě spolupracujeme se ZŠ v Lukavci při zajišťování lyžařského kurzu pro žáky sedmého ročníku. Z každé školy jezdí jedna třída, lyžařský instruktor, společně si zajišťují zdravotní dozor, autobusovou dopravu.

Žáci 3. a 4. ročníku se zúčastňují plaveckého výcviku v Plavecké škole v Pelhřimově.

Žáci 4. ročníku využívají nabídky dopravního hřiště v Pelhřimově, kam dojíždějí na podzimní a jarní kurz dopravní výchovy.

Dále máme připraveny exkurze, výlety, soutěže a olympiády, sportovní akce pro jednotlivé třídy na 1. i 2. stupni. (viz Plán akcí na školní rok)

Rodiče

Rodiče jsou informováni o programu na plenárním zasedání, na třídních schůzkách a prostřednictvím školních třídních důvěrníků.

Mnohé rodiny se školou pravidelně spolupracují, zajímají se o práci dětí, o práci celé školy, chodí na třídní schůzky. Ovšem máme zde také opak. Některé rodiny vůbec neplní svoji úlohu a děti zanedbávají a nechávají jim „volnost“. Dětem chybí láska, cit a pocit bezpečí, jistoty. Přibývá nám neúplných a problematických rodin.

Letos ve spolupráci s rodiči plánujeme školní ples, kde budou žáci 9. ročníku šerpováni na absolventy základní školy, na konci masopustu se chystá dětský maškarní karneval, na který rodiče připravují bohatou tombolu.

Škola pořádá a nabízí:

- projektový den „Co zahrada nabízí“
- výtvarnou dílnu před Vánocemi
- práci v keramickém kroužku pro dospělé
- literaturu o návykových látkách a preventivních aktivitách pro rodiče,
- možnost půjčení odborné literatury,
- individuální konzultace buď s pedagogy nebo s odborníky.

Rodiče spolupracují na:

- podílejí se nebo realizují některé akce pro děti / maškarní karneval, dárky do tomboly.školní ples apod./
- vedou zájmové útvary.

Volnočasové aktivity na škole

Aktivity jsou cíleně zaměřené na smysluplné využívání volného času dětí, včetně cílené protidrogové prevence.

Na škole pracuje školní družina, školní klub a další zájmové útvary. Vychovatelka školní družiny ve své práci využívá her a situací, které ovlivňují rozvoj sebevědomí, rozhodování a sebekontrolu. Děti při pobytu ve školní družině se chovají bezprostředněji než při vyučování. Často se dostávají do situací, které mohou vyvolat pocit nejistoty nebo agresivní chování, kdy se mohou nechat utiskovat a využívat. Proto většina her je zaměřena na sebepoznání, aby se děti dokázaly samy v sobě vyznat. Takové děti pak nemají potíže v kolektivu, protože ho dokážou přijímat a pomáhat.

Sportovní zájmové útvary:

aerobik
florbal 1. stupeň
florbal 2. stupeň
tenis
stolní tenis
šachy

Umělecké zájmové útvary:

keramický
moderní gymnastika
výtvarný
dramatický
sborový zpěv

Vzdělávací zájmové útvary:
matematické a logické hry
matematika pro šikulky
vaření

Jazykové zájmové útvary:
německý jazyk
anglický jazyk
anglický jazyk pro dospělé

Počítačové zájmové útvary:
počítačový
psaní na klávesnici všemi deseti

Časové rozvržení práce v ZÚ – viz příloha č. 3

Řešení přestupků

Přestupky se hodnotí podle vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, paragraf 10.

Škola hodnotí a klasifikuje žáky za jejich chování ve škole. Jsou-li však závažné a prokazatelné důvody udělit žákovi výchovné opatření vedoucí k posílení kázně, jeví se objektivní hodnotit žáka za chování zejména ve škole, ale ve vážných případech přihlídnout k chování i mimo školu, jedná-li se o případy, jejichž projednávání se škola přímo účastní.

Třídní učitel může žákovi, podle závažnosti provinění, udělit napomenutí nebo důtku třídního učitele. Udělení napomenutí a důtky oznámí řediteli školy. Ředitel školy může žákovi po projednání v pedagogické radě udělit důtku ředitele školy. Ředitel nebo třídní učitel oznámí důvody udělení výchovných opatření prokazatelným způsobem zástupci žáka.

Při řešení přestupků lze využít i snížené známky z chování.

Stupeň 2 /uspokojivé/

Chování žáka je v podstatě v souladu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Dopouští se závažnějšího přestupku, nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Nepřispívá aktivně k upevňování kolektivu. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 3 /neuspokojivé/

Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům chování nebo vnitřního řádu školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje činnost kolektivu nebo se dopouští poklesků v mravním chování.

Spolupráce s dalšími organizacemi

Masmédia

Masmédia ovlivňují veřejné mínění a jejich prostřednictvím je možné oslovit širokou veřejnost.

Při výuce se využívá filmů natočených na video, televizních a rozhlasových pořadů, výchovných pořadů, návštěv divadel a kina.

Naše škola využívá především školního časopisu O nás pro nás, Želivských ozvěn a okresního tisku a školního facebooku.

Oblast školství

Škola spolupracuje s protidrogovým koordinátorem ŠÚ především v oblasti vzdělávání pedagogů. Dále spolupracuje s pedagogicko psychologickou poradnou v Pelhřimově, která letos nově spadá pod Pedagogicko-psychologickou poradnu a Speciálně pedagogické centrum Vysočina.

Oblast zdravotnictví

Škola spolupracuje s obvodní dětskou lékařkou MUDr. Irenou Bláhovou. Dlouhodobě spolupracujeme s pí Štěpánovou a pí Dubovou z Červeného kříže.

Policie

Již několik let naše škola spolupracuje s pracovníky OŘ PČR v Pelhřimově a s pracovníky IZS Vysočina. Ve spolupráci budeme pokračovat i v letošním školním roce.

Hodnocení aktivit a sledování jejich efektivity

Nejdůležitější pro nás budou kvantitativní údaje, tzn. došlo-li ke snížení nebo zvýšení negativních projevů. Vedle toho budeme sledovat i kvantitativní údaje, počet účastníků na jednotlivých akcích, zapojení žáků do volnočasových aktivit. Zprávy o plnění programu budou průběžně předkládány vedení školy.

4. Závěr

Plnění částí projektu bude hodnoceno 2x ročně na pedagogických radách. Celkové zhodnocení provede metodik prevence písemně a odevzdá řediteli školy do 30. 6. 2017.

–

5. Přílohy

Příloha číslo 1

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů

I. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

1. ročník

osobní bezpečí
základní zásady mezilidské komunikace
vztahy v dětském kolektivu
každý člověk je jiný
základní hygienické návyky
využití volného času
rodina jako bezpečné místo

2. ročník

lidské tělo
zdraví a jeho ochrana
zacházení s léky
režim dne
vztahy mezi lidmi
chování v krizových situacích

3. ročník

pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
zdraví a jeho ochrana
lidé kolem nás, multikulturní výchova
využívání volného času
ochrana proti obtěžování cizí osobou

4. ročník

lidské tělo, odlišnost mezi pohlavími
životospráva a důsledky nevhodných návyků
využívání volného času
pojmy drogová závislost, sexuální výchova
vztahy v dětském kolektivu

5. ročník

domov, rodina, důvěra, vztahy
léčivé a návykové látky
vztahy v dětském kolektivu
komunikace
poznatky o negativních vlivech tabáku a alkoholu
puberta
nebezpečí při komunikaci s cizími osobami

II. stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, aby nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská výchova, rodinná výchova, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinová práce, hraní rolí, práce

s materiálem, besed, přednášek.

6. ročník

vhodná náplň volného času, zdravý životní styl
ochrana zdraví
rodina a její funkce pro zdravý rozvoj jedince
osobní bezpečí, způsob chování v krizových situacích
rizika zneužívání návykových látek
způsoby odmítání
centra odborné pomoci

7. ročník

komunikace mezi lidmi
mezilidské vztahy
péče o zdraví, život s handicapem
sexuální výchova, vztahy mezi dívkami a chlapci
osobní bezpečí, šikana, sexuální násilí
drogy a jejich dělení, účinky, prevence

8. ročník

fyziologie, působení drog na oběhový, nervový a dechový systém
tělesné, duševní a sociální změny u závislého člověka
rozvoj sebepoznání a sebepojetí
řešení problémů, chování v krizových situacích, konflikty
agresivita, šikana, různé formy násilí
sexuální výchova, odlišnost, deviace
drogová závislost, kontaktní centra

9. ročník

sebevědomí, sebepojetí, rozvoj osobnosti
zdravé sexuální chování
volba životního partnera
sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
komunikace
právní odpovědnost, trestní normy.

Jednotlivé učební předměty:

Český jazyk

Využívá se všech způsobů komunikace, dramatizace, originální řešení, zamýšlení nad jednáním např. literárních postav, vlastní názory a jejich správné vyjádření a sdělování svých myšlenek ostatním, řešení mezilidských vztahů, zamýšlení se nad různými životními situacemi, vytváření správných hodnot. Možnosti působení předmětu český jazyk jsou velmi široké ve všech jeho odvětvích, mluvnici, slohu a především literatuře.

Anglický jazyk

Přináší širší pohled na vzdělání a jeho úlohu. Snad již každé dítě se ocitlo za hranicemi našeho státu a pocítilo nutnost domluvit se s tamními obyvateli. A právě

anglický jazyk je takovým mezinárodním pojítkem, neboť je jím možno se domluvit ve většině států světa.

Jednotlivá témata a rozvoj slovní zásoby výchovně působí na dítě a je jedním z formujících prvků osobnosti žáka.

Matematika

V tomto předmětu se žáci vedou k rozhodnosti, tvořivosti, přesnosti a samostatnosti, k rozvoji utváření logického myšlení.

Fyzika

Využívá různých praktických zkušeností získaných pozorováním životního prostředí. Soustřeďuje se na ochranu před škodlivými látkami, na vliv přírody na člověka a naopak a na další skutečnosti

Přírodopis

Ve všech oblastech tohoto předmětu se žáci setkávají s působením různých rostlin, živočichů i samotného člověka na přírodní prostředí Země. Najdou zde poučení o účincích „drog léčivých“ a „droga návyková látka“. V biologii člověka se seznámí s působením škodlivých látek na nervovou soustavu, metabolismus, smysly i chování člověka. V ekologii si uvědomí potřebnost „likvidace odpadů“ a především pojem „nebezpečné odpady“.

Chemie

Chemie se soustřeďuje na vysvětlení působení přírodních látek a látek chemicky vyrobených a na vliv a působení různých chemických látek v lidském těle.

Zeměpis

Tento předmět seznamuje žáky s životem na celé zeměkouli, s obyvatelstvem, se způsobem života obyvatelstva, s produkty výroby a pěstebními činnostmi a obchodem. Zaměřuje se na státy, které pěstují a obchodují s tzv. „ilegálními výrobky“.

Dějepis

Předmět přináší poučení o historii lidstva o jeho vývoji, úspěších a neúspěších. Přináší pohled na lidské konání ve všech oblastech hospodářského a politického vývoje. Tento předmět silně výchovně působí na osobnost žáka.

Občanská výchova

V tomto předmětu se soustřeďuje jedna z nosných částí preventivního programu na škole. Využívá se různých metod, které mají především za úkol motivovat žáky např. besedy, video, rozbory, rozhovory, sledování tisku, televize, referáty, motivační hry, demonstrace apod. Zaměřuje se na témata týkající se rodiny, vztahů v rodině a mezi kamarády, partou, agresivitou, týráním, šikanou, prostitucí, zneužíváním, nelegálním obchodem s drogami, na problémy současného světa, na ochranu životního prostředí apod. Soustřeďuje se na utváření osobnosti žáka, hodnot, na posilování zdravého sebevědomí.

Výchova ke zdraví

Představuje další nosnou část preventivního programu ve škole. Opět využívá podobných metod práce především těch, které jsou založeny na prožitku žáků, např.

dramatizace, motivační hry apod. Zaměřuje se na podobná témata jako občanská výchova. Ve vyšších ročnících je nutné zařazovat sexuální výchovu a také výchovu k rodičovství. Výsledkem témat je cílevědomé působení na osobnost dítěte, na posilování zdravého sebevědomí. Zde záleží na spolupráci vyučujících, aby jednotlivá témata nebyla probírána stejným způsobem a aby spíše „neodrazovala“ žáky.

Tělesná výchova

Dítě potřebuje pohyb, který je právě nosnou částí tohoto předmětu. Pohybové aktivity jsou důležité i pro psychický vývoj dětí.

Hudební výchova

Hudba posiluje a ukazuje nám mnoho krásných a radostných věcí. S písní se pracuje nejen při hodinách hudební výchovy, ale také i v jiných hodinách, protože mnohdy jsou výbornou motivací, poučením, uklidněním. Hlavně lidová píseň je velmi inspirativní, emotivní a přináší mnohá poučení.

Výtvarná výchova

Cit pro estetiku obohacuje každého člověka. Každé dítě se umí vyjádřit originálním a neopakovatelným sdělením již od svého nejranějšího období. Během vyžívání se mění jeho vztah k estetice. Pozornost více věnuje svému zevnějšku, oblékání. Nenásilnou formou je vtahován do dějin umění, aby pochopil zákonitosti vývoje umění, ale i zákonitosti vývoje lidské společnosti.

Výtvarná výchova nabízí širokou škálu výchovného působení. Záleží zde na správné motivaci a umění učitele, jak orientovat žáka a ten pod správným vedením je schopen vyjádřit svoji myšlenku neokázalým a originálním způsobem.

Praktické činnosti

Zde by měli žáci zúročit všechny teoretické znalosti ve své praxi. Předmět se skládá z okruhů: práce v dílně, na pozemku, v domácnosti, na počítači, volba povolání. Opět se nabízí široké výchovné působení na osobnost dítěte jako v předcházejících výchovných předmětech.

Příloha číslo 2

Co musíme udělat:

Pří konzumaci alkoholu ve škole:

1/ V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování či v rámci akcí pořádaných školou, je nutné mu v další konzumaci zabránit.

- 2/ Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3/ Pedagogický pracovník posoudí, zda žákovi nehrozí nějaké nebezpečí.
- 4/ V případě, že je ohroženo žákovo zdraví a život, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 5/ Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle Řádu školy. O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (odkud a od koho má alkohol apod.), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- 6/ Když žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl.
- 7/ Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociální péče a vyčká jeho pokynů.
- 8/ Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen další výuky.
- 9/ Jestliže se situace opakuje, plní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte (§ 10 odst. 4 písmena g) zákona č. 359/1999 Sb.). Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 10/ V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 11/ Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené Řádem školy. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- 12/ V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- 13/ Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. když nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

1) V případě nálezu alkoholu v prostorách školy postupujeme takto:

- a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- d) Zpracují stručný záznam o události.

2) V případě zadržení alkoholu u některého žáka postupujeme takto:

- a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datem, místem, časem nálezů a jménem žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen. V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel

školy. Zápis založí školní metodik do své agendy (příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb.).

- d) O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně právní ochrany dítěte.
- e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Při konzumaci omamných a psychotropních látek

Konzumace OPL ve škole:

- 1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- 2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- 3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka ped. pracovník posoudí, zda mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- 4) V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- 5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje ped. Pracovník podle Řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- 6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo není schopný dbát pokynů zaměstnance školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- 7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- 8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole, i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- 9) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- 10) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- 11) Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené Řádem školy. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením Řádu školy.
- 12) Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- 13) V případě podezření na intoxikaci žáka může ped. pracovník provést orientační test na přítomnost OPL, ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje ped. Pracovník obdobným postupem jako je

- vedeno od bodu 3. O události sepíše pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- 14) Obdobný postup zvolí ped. pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, respektive když nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

- Distribuce OPL je v ČR považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin. Ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený Řádem školy.
- Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti vždy vyrozumět příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestního činu.
- Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

Nález OPL ve škole

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
  - a) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
  - b) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
  - c) Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nálezů. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
  - d) O nálezů informují Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podřelo látky.
2. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
  - a) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
  - b) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
  - c) O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto

skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy.

- d) O nálezu vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění látky a informuje zákonného zástupce žáka.
  - e) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají zajištěnou látku přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu. Další postup nutný k identifikaci látky zajistí Policie ČR.
3. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:
- a) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
  - b) Bezodkladně vyrozumí Polici ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
  - c) Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie je nutné ho mít pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Varovné známky přítomnosti dealera

- 1) Ve škole se objevilo větší množství nějaké OPL – děti o tom mluví nebo dojde k zadržení některé látky.
- 2) Děti užívají nějakou OPL v době mimo vyučování a ve škole se o tom baví.

Varovné známky užívání OPL

- 1) Dítě má přátele a známé, kteří užívají OPL nebo nadměrně pijí alkohol.
- 2) Z dítěte se stává „odborník na drogy“ – vysvětluje jejich braní, zastává se jich, poukazuje na jejich léčebné účinky, nepřiměřeně se věnuje studiu literatury o nich.
- 3) Dívka je zamilovaná do chlapce, který užívá OPL, chce mu pomáhat a „zachraňovat ho“.
- 4) Dítě nosí přívěsky a trička, na kterých jsou symboly spojované s užíváním drog (zubatý list konopí, nápisy ...).

Přímé znaky užívání OPL

- 1) Žák přiznává užívání.
- 2) Žák vykazuje známky užívání nebo problémového užívání.
- 3) U žáka se najdou OPL, nebo pomůcky k jejich užívání (krabičky od léků, „psaníčka“, obal na injekční jehly a stříkačky, malé dýmky, papírky k ručnímu balení cigaret, žiletka ...).
- 4) Vysvětlení, že to všechno právě žák někde našel.

Intoxikace konopnými produkty

Zarudlé spojivky, dítě hlasitě mluví, nepřiměřeně se směje, přítomný bývá i dost typický zápach připomínající pálcí se bramborovou nať. Občas se objevují i závratě a poruchy rovnováhy při chůzi. Děti občas trpívají výraznými pocity hladu.

Intoxikace těkavými látkami

Chování je podobné opilosti, z dechu nebo oděvu je ale cítit ředidlo apod. Kolem pusy a nosu se objevuje vyrážka, dítě mívá závratě. Obdobná je i intoxikace tlumivými léky – dítě těžko udržuje rovnováhu, mluví nezřetelně, je v útlumu.

Intoxikace pervitinem

Nadměrná a často bezúčelná aktivita, poskakování, rozšíření zornic. Po odeznívání působení může žák i několik dní spát (totéž u extáze). Tento stav mohou provázet i deprese.

Intoxikace heroinem

Žák je v útlumu, pohroužený do sebe, pospávající. Na světle má zúžené zornice, zpomalený dech a nesrozumitelně mluví.

Příloha č. 3

Rozvržení zájmových útvarů v týdnu

Název zájmového útvaru (1. stupeň)	Vyučující	Den a čas
Psaní všemi deseti	Dolejšová	Středa 12:15 – 13:00
Matematické a logické hry (4. a 5. třída)	Jarošová	Čtvrtek 12:15 - 13:00
Aerobik	Paňhová	Pondělí 14:30 – 15:15
Výtvarný	Radilová	Čtvrtek 12:10 - 13:40
Anglický jazyk pro 1. Třidu	Chybová	Středa 11:20 - 12:05
Anglický jazyk pro 2. a 3. Třidu	Chybová	Úterý 12:15 -13:00
Anglický jazyk pro 4. a 5. Třidu	Chybová	Čtvrtek 12.15 – 13.00
Stolní tenis	Nováková	Pondělí 14:50 - 15:35
Florbal	Poláková	Čtvrtek 13:00 – 14:30
Sborový zpěv	Kumžáková	Středa 13:00 – 14:30
Tenis	Cihlář	Pondělí 13:00 – 14:30
Šachy	Pavlíček	Pátek 17:00 - 18:30
Keramika (1. a 2. třída)	Radilová	Středa 11:20 – 12:05
Keramika (3. až 5. třída)	Radilová	Pondělí 12:15 – 13:00
Vaření od 3. třídy *	Horáková	Pondělí 13:00 – 14:30
Počítačový (1. a 2. třída)	Bártová	Pátek 11:20 – 12:05
Počítačový (3. a 4. třída)	Cihlář	Pátek 12:15 - 13:00
Matematika pro šikulky (2. a 3. třída)	Dolejšová	Pondělí 12:15 – 13:00
Moderní gymnastika	Vaněčková	Středa 13:10 - 13:55

Název zájmového útvaru (2. stupeň)	Vyučující	Den a čas
Aerobik	Paňhová	Pondělí 14:30 – 15:15
Výtvarný	Špetlová	Středa 13:00 - 14:30
Německý jazyk	Dolejšová	Čtvrtek 11:15 – 12:00
Stolní tenis	Nováková	Čtvrtek 14:50 - 15:35
Florbal	Strnadová	Středa 14:00 – 15:00
Sborový zpěv	Kumžáková	Středa 13:00 – 14:30
Tenis 1	Cihlář	Pátek 13:00 – 14:30
Šachy	Pavlíček	Pátek 17:00 - 18:30
Vaření *	Horáková	Pondělí 13:00 – 14:30
Dílňy	Cihlář	Středa 12:30 – 14:00
Tenis 2	Cihlář	Čtvrtek 15:00 – 16:30
Keramika	Špetlová	Úterý 15:00 – 16:00
Moderní gymnastika	Vaněčková	Středa 13:10 - 13:55

Příloha č. 4

Program prevence šikany

Tento program proti šikanování je součástí Minimálního preventivního programu ZŠ Želiv pro školní rok 2016/2017.

Cílem tohoto programu je vytvořit na naší škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Velkou pozornost věnujeme komunikaci a utváření zdravých vztahů mezi dětmi ve třídách.

Charakteristika šikanování

Jedná se o mimořádně nebezpečnou formu násilí, která ohrožuje svou existencí základní vzdělávací a výchovné cíle školy. Pocit bezpečí je nezbytný pro zdravý rozvoj osobnosti, efektivní výuku. V místě, kde se šikana vyskytne, není toto možné. Šikana je nebezpečná také tím, že bývá velmi často skrytá. I malá skrytá šikana může vést u svých obětí k psychickým traumatům, ničí vztahy v třídním kolektivu. Za šikanování se považuje jakékoliv chování, které ohrožuje, zstrašuje nebo jinak ubližuje spolužákovi, popřípadě skupině žáků. Zahrnuje fyzické útoky a slovní útoky. V dnešní době může mít tuto podobu pomocí elektronické komunikace, tzv. *kyberšikana*. Patří do ní útoky pomocí sms zpráv, e-mailů, zveřejňování urážlivých materiálů na internetové stránky.

Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoliv odlišnost žáka nebo pedagoga, jako je např. vzhled, hmotnost, barva pleti, nadání, jazyková bariéra, socio-ekonomická odlišnost, sexuální orientace. Proto považujeme za důležité, zaměřit se na rychlé rozpoznání rizikových znaků a signálů charakteristických pro výskyt šikany.

Projevy šikanování

Mezi základní formy šikanování patří :

- Verbální šikana, přímá, nepřímá –psychická šikana, patří k ní kyberšikana
  - Fyzická šikana, přímá, nepřímá, patří sem i krádeže, ničení majetku
  - Smíšená šikana, kombinace fyzické a verbální šikany, patří k ní násilné a manipulativní příznaky
- Šikanování může přerůst v některých případech do forem skupinové trestné činnosti, nabýt rysy organizovaného zločinu

Nepřímé a přímé znaky šikanování

1. *Nepřímé znaky šikanování :*

- Žák je o přestávkách osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- O přestávkách vyhledává přítomnost učitele
- Má-li mluvit před třídou, je nejistý, bázlivý
- Působí smutně, stísněně, má blízko k pláči
- Při týmových hrách je volen do družstva jako poslední
- Stává se uzavřeným
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- Jeho věci jsou poškozené, rozházené
- Zašpiněný nebo poškozený oděv
- Stále postrádá své věci
- Odmítá vysvětlit poškození a ztrátu věcí, používá nepravděpodobné výmluvy
- Mění svou cestu do školy a ze školy
- Začíná si vymýšlet důvody k absenci ve škole
- Má odřeniny, škrábance, modřiny, nedovede je vysvětlit
- Je třeba věnovat pozornost mladším žákům, kteří jsou nově zařazeni do kolektivu třídy

2. Přímé znaky šikanování

- Posměšné poznámky na adresu spolužáka, nadávky, ponižování
- Kritika žáka pronášená nepřátelským a pohrdlivým tónem
- Nátlak na žáka, aby dával věcné či peněžité dary
- Nátlak na žáka, aby vykonával nemorální až trestné činy, zúčastnil se jich
- Honění, strkání, kopání aj., které oběť neoplácí
- Rvačky účastníků, z nich jeden je vždy slabší

3. Rodiče žáků se doporučuje upozornit na:

- Za dítětem nepřicházejí jiní žáci nebo kamarádi
- Dítě s nikým netráví volný čas
- Dítě není zváno ke kamarádům
- Dítě má nechuť jít ráno do školy, ztráta chuti k jídlu
- Dítě chodí ze školy hladové (agresori mu berou svačinu, popř. peníze na svačinu)
- Dítě usíná s pláčem, v noci je neklidné
- Dítě ztrácí zájem o učení, špatně se soustředí
- Dítě nenápadně hlásí ztrátu svých věcí
- Dítě si ztěžuje na bolesti hlavy, břicha a snaží se být doma

Stadia šikanování

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, většinou psychické formy násilí, oběť se necítí dobře, protože je neoblíben, neuznáván. Ostatní se s ním nebaví, pomlouvají ho, dělají na jeho účet drobné legrácky. Toto je již zárodečná forma šikanování, obsahuje riziko dalšího negativního rozvoje.

Druhé stadium : Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích slouží ostrakizovaní žáci jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají své neúspěchy, nepříjemnosti z konfliktu s učitelem, nebo jen proto, že je škola obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium : Vytvoření jádra

Vzniká skupina agresorů, úderné jádro. Agresoři začnou pracovat systematicky, společně, šikanují nejvhodnější oběť. Jde o žáky, kteří jsou nejslabší.

Čtvrté stadium : Většina přijímá normy

Normy chování agresorů jsou přijaty většinou, stávají se nepsaným zákonem. Vzniklému tlaku se dokáže málokdo postavit. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat agresivně, účastní se týrání spolužáka a zažívají uspokojení.

Páté stadium : Totalita neboli dokonalá šikana

Násilné chování přijímají všichni žáci ve třídě. Šikanování se stává skupinovým programem. Jedna skupina „otrokáři“ má všechna práva, druhá skupina „otroci“ nemá žádná práva.

Stadia šikanování M.Kolář,1990,1996,1997,2000 aj.

Program prevence šikany

Motto : Školní šikanování je nemoc skupinové demokracie a má svůj zákonitý vnitřní vývoj

M.Kolář

V současné době se šikana ve svých zárodečných fázích může vyskytovat na každé základní škole. Na naší škole věnujeme této problematice zvláštní pozornost. Všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci se snaží šikanování mezi žáky předcházet, velkou pozornost věnujeme vytváření dobrých vztahů ve třídách na prvním i druhém stupni. Případné počáteční projevy se neprodleně řeší dle *krizového plánu*. Na prevenci a při řešení případů by měli spolupracovat pedagogičtí pracovníci podle předem dohodnutých postupů. Tyto postupy vycházejí z metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škola a školských zařízení č.j.24 246/2008-6 i z našeho Minimálního preventivního programu a Programu proti šikanováním ZŠ Želiv. Všichni pedagogičtí pracovníci se v této problematice vzdělávají.

Všichni zaměstnanci školy si jsou vědomi problematiky šikanování a funguje mezi nimi systém komunikace o případných projevech šikany, porušení nastavených pravidel chování či objevení se varovných signálů šikany. Každý z pedagogů je informován o tom co je a co není šikana a jak se zachovat, když je žák nebo pedagog ohrožován agresory, na koho se obrátit o pomoc.

Z hlediska trestního zákona může šikanování naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů) vydírání (§235), omezování osobní svobody (§213), útisku (§237), ublížení na zdraví (§221-224), loupeže (§234), násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§197a), poškozování cizí věci (§257), znásilnění (§241), kuplířství (§204) aj.

ZŠ Želiv se při realizaci prevence šikanování snaží o vytvoření bezpečného prostředí těmito způsoby:

- podporuje chování k toleranci a solidaritě
- vytváří podmínky pro začlenění všech žáků do aktivit třídy a školy
- podporuje u dětí vědomí sounáležitosti
- uplatňuje spolupráci mezi dětmi, rozvíjí vzájemný respekt, zdravou sebedůvěru každého jedince
- jedná v souladu s právními normami, klade důraz na právní odpovědnost každého jedince
- škola jasně vyjadřuje svůj negativní postoj k násilí
- škola eviduje projevy šikany, každý rok reviduje preventivní a krizové plány

ZŠ Želiv si je vědoma odpovědnosti za žáky, jejím cílem je vytvořit ve škole pocit bezpečí pro každé dítě, jeho začlenění do třídního kolektivu. K pozitivním tradicím ZŠ Želiv patří zážitkové kurzy, exkurze, školní výlety, školy v přírodě, přednášky, besedy, třídnické hodiny apod. K zjišťování problémů napomáhá výchovně - vzdělávací práce, používání rozličných sociometrických metod.

Ředitel školy :

- Zajistí vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků v akreditovaných kurzech k tématu šikanování. Vzdělávání ped.pracovníků se řídí §10 vyhlášky č.317/2005Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění vyhlášky č.412/2006Sb. Vzdělávání školního metodika prevence ve specializačním studiu se řídí §9 vyhlášky č.317/2005Sb.

- Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním. Zejména v místech, kde k šikanování již došlo nebo by mohlo dojít.
- Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro oběti tak pro pachatele, ale i pro celý třídní kolektiv.
- Zajistí doplňování školní knihovny odbornou literaturou z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.

Pedagogičtí pracovníci :

- Vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech
- Vnímají vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech
- Pomáhají rozvíjet úctu k životu druhého
- Osobním příkladem ovlivňují chování žáků
- Důležité aktivity školy nespojují jen s určitým předmětem

Cílem programu prevence šikany

je vytvořit v naší škole bezpečné, přátelské prostředí. Důležité je, zaměřit se na oblast komunikace mezi žáky ve třídách bez ohledu, zda k projevům šikanování došlo či ne. ***Tento krizový plán eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí již došlo.***

Krizový plán

Postupy při řešení počátečního stadia šikany :

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi (spolupráce metodika prevence, učitele, výchovného poradce, vedení školy, třídního učitele)
- Oslovení vedení školy se žádostí o opatření a změny rozvrhu, aby zainteresovaní učitelé mohli postupovat podle následujících kroků
- Nalezení vhodných svědků
- Individuální rozhovory se svědky, konfrontační rozhovory se svědky
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi
- Informování rodičů o vzniklé situaci, dohoda o osobním kontaktu na pohovoru, výchovné komisi
- **Nikdy konfrontovat oběť a agresora**

Postupy při řešení pokročilé a nestandardní šikany, situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku součinnost se specializovanými institucemi

- *Překonání šoku a bezprostřední ochrana oběti*
- *Domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a na postupu vyšetřování*
- *Zabránění domluvy agresorů na křivé výpovědi*
- *Pokračující pomoc a podpora dětí*
- *Vlastní vyšetřování*
- *Spolupráce s rodiči*
- *Nahlášení policii ČR, OSPOD*

V rámci první pomoci je nutné při pokročilých brutálních kriminálních projevech šikany spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, zejména s těmito:

- *Pedagogicko-psychologická poradna Pelhřimov*
- *Středisko výchovné péče*
- *Policie ČR*

Spolupráce s rodiči a se specializovanými zařízeními

Při nápravě šikanování spolupracuje vedení školy s výchovnou poradkyní, školním metodikem prevence, dalšími pedagogickými pracovníky, s rodinou oběti a s rodinou agresora. Při jednáních dbají pedagogové na zachování důvěrnosti všech informací.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je vhodné zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, speciálně – pedagogického centra, klinického psychologa, psychoterapeuta nebo psychiatra.

Spolupráci s těmito organizacemi je vhodné využít i při práci s agresorem, neboť je třeba, aby získal objektivní a správný náhled na své chování a motivy, které ho vedly k tomuto chování. Je třeba do spolupráce zapojit jeho rodiče (zákonné zástupce) a analyzovat jejich rodinné prostředí. Ředitel doporučí v případě potřeby rodičům umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu. Současně ředitelka školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Výchovná opatření

K potrestání agresorů lze užít následující běžná výchovná opatření :

- Napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele
- Snížení známky z chování
- Realizace individuálního výchovného plánu
- Doporučení rodičům, aby dobrovolně umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, doporučit realizaci dobrovolného diagnostického pobytu žáka v diagnostickém ústavu

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, ředitelka oznámí tuto skutečnost Policii ČR. Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin, popř. opakovaně páchá přestupky, ředitelka školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte ihned bez zbytečného odkladu.

Šikana zaměřená na učitele

Šikana, která je zaměřena na učitele/učitelku je problém, který se týká všech pedagogických pracovníků školy. Proto by neměla být brána jako individuální záležitost konkrétního pedagoga.

Při této šikaně dochází k porušení jasných vztahů učitel – žák, kdy se žák dostává do větší moci než učitel. A to bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele (Čl.8 Metodického pokynu ministryně školství a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních). Tato šikana se nejčastěji odehrává ve škole, v místě bydliště učitele či v kyberprostoru. Touto šikanou může být ohrožován i velice zkušený a kompetentní učitel.

Prevenčí proti šikaně zaměřené na učitele je dodržování doporučení popsanych v Čl.3 Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016) a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případů šikany školy spolupracuje zejména s následujícími organizacemi a orgány :

- V resortu školství: s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry
- V resortu zdravotnictví: s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie
- V resortu sociální péče: s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence

Podle Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. 24 246/2008-6, Přílohy č.7 – Kyberšikana a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28 a dalších v textu citovaných zdrojů zpracovala:

Mgr.Jana Jarošová, školní metodička prevence ZŠ Želiv.